mihael

KAPELANIJA SV. MIHAELA ARKANĐELA MUP - SJEDIŠTE I RAVNATELJSTVO POLICIJE

TRIDESET I PRVA NEDJELJA KROZ GODINU

SIN ČOVJEČJI DOĐE POTRAŽITI I SPASITI IZGUBLJENO

STUDENI

Ned.	2.	**XXXI. NEDJELJA KROZ GODINU** Dušni dan
Pon.	3.	Martin iz Porresa, Silvija, Berard, Ida
Uto.	4.	Karlo Boromejski, Dragutin, Drago, Dragica
Sri.	5.	Srijemski mučenici, Elizabeta, Emerik
Čet.	6.	Melanija, Leonard pustinjak, Teobald, Kristina
Pet..	7.	Baldo, Lazar Stilita, Engelbert, Anđelko
Sub.	8.	Gracija Kotorski, Klaudije, Nikostrat, Ivan Duns Škot

Naslovnica, slika preuzeta s:
https://biblehub.com

MEDITACIJA
Prihvaćanje 3

SLUŽBA RIJEČI

XXXI. NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA
Sin Čovječji dođe potražiti i spasiti izgubljeno 4

HOMILIJA
Susret u čežnji 8

KATEHEZA
Zakej 10
Zanimljivosti: Jerihon i carinici 12
Psihologija pohlepe 14
Mali vjeronaučni leksikon 17

NAŠI POKOJNI 18

MEDITACIJA
U Njemu jak 20

mihael

31/2025.

Listić Policijske kapelanije sv. Mihaela Arkanđela MUP - sjedište i Ravnateljstvo policije,
Godište XIX. (2025.), 31 (660);
trideset i prva nedjelja kroz godinu, 2. studenoga 2025.

Kontakt:

vlč. Željko Rakošec, policijski kapelan, tel.: 22 712, 85 682;, e-mail: *zrakosec@mup.hr*

Vinko Bakula, pomoćnik kapelana, tel.: 22 715, 82 805;, e-mail: *vbakula@mup.hr*

Prihvaćanje

Prihvaćanje. To bi mogla biti ključna riječ bogoslužja ove nedjelje. Zakej je njezin tumač. Prihvatiti Isusa za njega znači primiti spasenje Božje, njegovo prijateljstvo i njegovo oproštenje. Zajedno sa Zakejem tvorci prihvaćanja su i Solunjani, koji su dali prostora i vremena naviještaju evanđelja i koji su pozvani pripremiti trenutak njihova susreta s Isusom vjernošću i spremnošću učiniti ono što je dobro u Božjim očima u teškom vremenu, u kojem bi bilo mnogo ugodnije ne izlagati se kršćanskim imenom.

Prihvaćanje za Knjigu Mudrosti znači tražiti načina da se otvorimo dijalogu s ljudima drugačijeg podrijetla i kulture, koji pripadaju Božjim stvorenjima i koji su pod njegovim milosnim pogledom. Njihovo postojanje pod istim nebom, koje je htio sam Stvoritelj svemira, briše razliku između čistog i nečistog, između bića prve i druge kategorije i sa sobom nosi priznavanje sveopćeg bratstva.

Prihvaćanje za nas znači ukloniti razdaljine koje nas još uvijek odvajaju od Isusa. Prelagano je biti promatračima koji mirno sjede pred Isusom koji prolazi. Bolje je sići i dopustiti da nas Isus bolje upozna, među zidovima naše kuće, u odajama srca. Tu se rađa odnos prijateljstva i ljubavi s njime, tu nam je omogućeno da mu progovorimo o našem životu. Prihvaćanje nije neka sporedna stvar niti pitanje formalnosti: ono je bitno da se rodi jedan sasvim drugačiji odnos s Isusom i s osobama koje susrećemo. Bliskost s Isusom dopušta nam, osim toga, da se odlijepimo od žeđi za zaradom, od želje, od bogatstva i briga koje ona uzrokuje (usp. Lk 8, 14; 10, 38-42): »Doista, gdje vam je blago, ondje će vam i srce biti« (Lk 12, 34).

Ako smo u stanju prihvatiti Isusa u svakodnevicu života, s konkretnim izborom obraćenja, znat ćemo mu poći u susret u slavi, u času njegova povratka kao Gospodina i Suca svemira.

Prvo čitanje: Mudr 11, 22 – 12, 2

Ti si milostiv svima jer ljubiš sva bića.

Čitanje Knjige Mudrosti

Sav je svijet pred tobom, Gospodine,
kao zrnce praha na tezulji
i kao kaplja jutarnje rose
što se spušta na zemlju.
A ti si milostiv svemu jer možeš sve
i kroz prste gledaš na grijehe ljudima
da bi se pokajali.
Jer ti ljubiš sva bića
i ne mrziš ni jedno koje si stvorio.
Jer da si štogod mrzio,
ne bi ga ni stvorio.
A kako bi išta moglo opstojati
ako ti ne bi htio?
Ili se održati
ako ga ti nisi u život dozvao?
Ali ti štediš, jer sve je tvoje,
Gospodaru, ljubitelju života,
i tvoj je besmrtni duh u svemu.
Blago kažnjavaš prestupnike,
koriš ih i opominješ za grijehe njihove
da se ostave zloće
i da se ufaju u tebe, Gospodine.

Riječ Gospodnja

Židovu helenističkoga razdoblja nije jasno kako to Bog dopušta napredak i rast zemalja i naroda koji mu ne žele služiti. Pisac Knjige Mudrosti svjestan je da je Bog koji je sve stvorio mogao u jednom trenutku i uništiti bezbožnu zemlju. Ipak, Bog toga nije učinio, a Izraelci su s druge strane prolazili kroz mnoge nevolje. Činilo se to kao velika nepravda. Objašnjenje se nalazi u Božjoj milostivosti i popustljivosti svim ljudima u njihovim grijesima. U temelju te popustljivosti nije Božja nebriga za svijet, nego njegova ljubav prema svim bićima.

Bog je sva bića stvorio i ni jedno ne mrzi jer sva od njega potječu. Eto razloga zašto je popustljiv i prema Egiptu i prema ostalim neprijateljima naroda: Bog je i njih stvorio, i njima je on Otac, i do njih mu je stalo. Čitav svijet pripada Bogu i on se za sav svijet brine. Za njega postoji jedinstvo svega stvorenoga koje je u njegovim očima maleno poput »zrnca praha na tezulji i kaplje jutarnje rose što se spušta na zemlju«. Božja ljubav ne može se dijeliti unutar toga jednoga jedinoga zrnca i jedne jedine kapi. Sve je to njegovo, a on je »ljubitelj života« i izvor života. Upravo zbog takva svoga odnosa prema svim stvorenjima, a još više prema svim ljudima kojima je njegov dah na osobit način udahnut, Bog, djelujući iz ljubavi, blago kažnjava prijestupnike. On ih prvo opominje i kori. To pak znači i da se vraćaju njegovoj ljubavi i životu koji im je darovao. Praštajući ljudima i narodima njihove prijestupe, Bog im omogućuje da se vrate na pravi put, da prihvate njegovu ljubav i njegovu milost i postanu vjerni. Pisac Knjige Mudrosti izlaže Božju strategiju odnosa s ljudima. To je strategija koja je čovjeku, vjerniku često nerazumljiva te bi htio da se Bog jasnije i vidljivije zauzme za dobro, za pravdu i istinu. Bog pak uvijek ima na srcu, ne želju za dokazivanjem istine, nego želju da se čovjek obrati i spasi.

Otpjevni psalam: Ps 145, 1-2.8-11.13cd-14

Blagoslivljat ću ime tvoje dovijeka, Bože, kralju moj!

Slavit ću te, Bože, kralju moj,
ime ću tvoje blagoslivljat
uvijek i dovijeka.
Svaki ću dan tebe slaviti,
ime ću tvoje hvaliti uvijek i dovijeka.
******

Milostiv je i milosrdan Gospodin,
spor na srdžbu, bogat dobrotom.
Gospodin je dobar svima,
milosrdan svim djelima svojim.
******

Nek te slave, Gospodine, sva djela tvoja
i tvoji sveti nek te blagoslivlju!
Neka kazuju slavu tvoga kraljevstva,
neka o sili tvojoj govore.
******

Vjeran je Gospodin u svim riječima svojim
i svet u svim svojim djelima.
Gospodin podupire sve koji posrću
i pognute on uspravlja.

S psalmom 145 započinje himnički završetak čitava Psaltira. Kao i u prvom čitanju iz Knjige Mudrosti, tako se i u ovom psalmu slavi Boga Stvoritelja koji je milosrdan prema svim svojim djelima. Smisao Božjega stvaranja nalazi se u životu, a ne u smrti te i nakon stvaranja Bog svoja stvorenja uzdržava, nosi i podupire. To se pogotovo vidi na slabima i grešnima, koje Bog ne uništava nego poziva na obraćenje.

Služba riječi,273/13

Drugo čitanje: 2Sol 1, 11 – 2, 2

Proslavilo se ime Kristovo u vama, i vi u njemu!

Čitanje Druge poslanice sv. Pavla apostola Solunjanima

Braćo:

Uvijek molimo za vas da vas Bog učini dostojnima poziva i snažno dovede do punine svako vaše nastojanje oko dobra i djelo vaše vjere te da se proslavi ime Gospodina našega Isusa u vama i vi u njemu – po milosti Boga našega i Gospodina Isusa Krista.

A što se tiče dolaska Gospodina našega Isusa Krista i našeg okupljanja oko njega, molimo vas, braćo: ne dajte se brzo pokolebati u svom shvaćanju niti uznemiriti ni nekim duhom, ni nekom riječju, ni nekim tobože našim pismom, kao da će sad-na dan Gospodnji.

Riječ Gospodnja

Druga poslanica Solunjanima ponavlja misli i ideje Pavlove Prve poslanice Solunjanima. Tako se i nedjeljni odlomak poziva na ondje iznesenu tematiku. U Prvoj poslanici Solunjanima se kaže: »Kao što znate, svakoga smo od vas kao otac svoju djecu, poticali, sokolili i zaklinjali da živite dostojno Boga koji vas pozva u svoje kraljevstvo i slavu.« Vjernici su prema tome pozvani u Božje kraljevstvo i slavu. Riječ je o božanskim dobrima prema kojima on vodi one koje je izabrao, a kršćani su pozvani živjeti dostojno Boga. Druga poslanica Solunjanima upravlja molbu Bogu da on sâm vjernike učini »dostojnima poziva i dovede do punine« svako njihovo nastojanje oko dobra. Vidi se u tome dvostruki vidik kršćanskoga načina života. U svom nastojanju da živi u skladu s Božjim pozivom, kršćanin s jedne strane mora uložiti sve svoje sile na tom putu, a s druge strane mora prihvatiti Božju pomoć i biti svjestan da bez nje ne može ništa učiniti. Sve što kršćani vjerom čine, Bog oplemenjuje, upotpunjuje i usavršava. Takav život u skladu s Božjim pozivom, to jest u skladu s kršćanskom vjerom, proslavlja »ime Gospodina našega Isusa«. To je golema odgovornost vjernika. Ipak, ni tu ne treba zaboraviti dvostruki vidik: kršćani svojim djelovanjem proslavljaju Isusa, ali sve se to događa »po milosti Boga našega i Gospodina Isusa Krista«. Milost i zauzeto djelovanje uvijek idu zajedno. U vrijeme kad je nastala ova poslanica bilo je kršćana koji su očekivali da odmah mora doći drugi Kristov dolazak te su o tome pisali i nastojali uvjeriti i Solunjane. Očito je takav nauk imao i nekoga uspjeha jer ih apostol upozorava da se ne pokolebaju, nego da ostanu ustrajni. Iščekivanje bez sumnje ostaje aktualno, no vjernik u njemu mora biti ustrajan ne očekujući da će se sada dogoditi dolazak Gospodinov, ali opet ostajući uvijek spreman.

Evanđelje: Lk 19, 1-10

Sin Čovječji dođe potražiti i spasiti izgubljeno.

Čitanje svetog Evanđelja po Luki

U ono vrijeme:

Uđe Isus u Jerihon. Dok je njime prolazio, eto čovjeka imenom Zakej. Bijaše on nadcarinik, i to bogat. Želio je vidjeti tko je to Isus, ali ne mogaše od mnoštva jer je bio niska stasa. Potrča naprijed, pope se na smokvu da ga vidi jer je onuda imao proći. Kad Isus dođe na to mjesto, pogleda gore i reče mu:

- Zakeju, žurno siđi! Danas mi je proboraviti u tvojoj kući.

On žurno siđe i primi ga sav radostan. A svi koji to vidješe stadoše mrmljati:

- Čovjeku se grešniku svratio!

A Zakej usta i reče Gospodinu:

- Evo, Gospodine, polovicu svog imanja dajem siromasima! I ako sam koga u čemu prevario, vraćam četverostruko.

Reče mu na to Isus:

- Danas je došlo spasenje ovoj kući jer i on je sin Abrahamov! Ta Sin Čovječji dođe potražiti i spasiti izgubljeno.

Odlomak iz Lukina evanđelja prikazuje Isusa u Jerihonu, gradu u blizini Jordana, istočno od Jeruzalema, odakle je počinjao uspon hodočasnika prema Svetomu gradu. Kroz to putovanje Isus je više puta govorio o bogatašima koji se teško spašavaju jer se nisu spremni odreći svoga imetka. Carinici su bili na zlu glasu među narodom, ali i među vjerskim učiteljima. Isus je više puta pokazao da carinik u iskazima svoje vjere i svoga obraćenja može biti iskreniji od nekog naizvan dokazanoga vjernika. Zakej, o kojem je ovdje riječ, u isto je vrijeme i bogat i nadcarinik. Njegovo penjanje na smokvu govori mnogo o njegovu nutarnjem stavu i nutarnjoj želji. Isus tu Zakejevu nutrinu prepoznaje te odlučuje provesti dan kod njega. Bilo je to nezamislivo vjernim Židovima toga doba, a osobito onima koji su pripadali među narodom cijenjenoj farizejskoj sljedbi. Stoga svi i mrmljaju: »Čovjeku se grješniku svratio!« Isus se očito nije osvrtao na to što će ljudi reći, ili je zapravo baš zbog toga tako postupio. Zakej uzvraća na Isusovu dobrotu svojom dobrotom te polovicu svoga imanja daje siromasima i odlučuje vratiti višestruko sve što je prijevarom stekao. Zakej postaje primjer obraćena carinika kakve je Isus postavljao kao uzor vjernicima. Stoga Isus i zaključuje: »Danas je došlo spasenje ovoj kući jer i on je sin Abrahamov.« Svojim obraćenjem carinik potvrđuje da je baštinik obećanja danih praotcima.

Komentari čitanja: Darko Tepert, https://www.glas-koncila.hr

Susret u čežnji

Sve počinje s čežnjom« kaže pjesnikinja Hilde Domin. Čežnja razbuđuje maštu i tjera čovjeka da nekad čini i neobične stvari. Slično je bilo sa Zakejem u današnjem evanđelju. »Želio je vidjeti Isusa.« I jer je nažalost bio niska stasa, penje se brzo na drvo pored ceste. Za jednoga financijskoga službenika koji je po nalogu rimske države nadležan za carinu u cijeloj regiji svakako luda ideja, sjediti kao nekakva životinja na smokvi. Možda mu je i samomu to bilo mučno pa se skrivao iza grana. Htio bi vidjeti a da njega nitko ne vidi. U tome položaju odražava se i osnovni problem njegova života: sjedne strane nadcarinik koji sjedi gore, jer je napravio karijeru i stekao blagostanje, a na drugoj strani malen i manje vrijedan, mora se skrivati od tuđih pogleda, jer kod njih nema nikakva ugleda. Tko god ga susretne upućuje mu prezrive poglede. Smatraju ga izdajicom, jer surađuje s okupatorima vlastite zemlje. Po miloj volji uzima svojim zemljacima novac iz džepa kao poreznik a dio trpa u vlastiti džep. U očima pobožnih ljudi on je javni grešnik. S njim se komunicira na distanci.

Nema šanse za susret

Taj kojega on želi vidjeti žuri se. Mnoštvo ljudi gura ga kroz ulice. Isus ide kroz grad da bi došao u Jeruzalem. Tamo je njegov cilj, krajnja točka njegova poslanja. Neposredno prije toga kaže učenicima da će tamo biti izručen, a neposredno nakon toga ulazi u grad na magarcu. Zadržavanje u gradu nije planirano. I tako nema nikakve šanse da se ova dvojica ikada susretnu: jedan se skriva, drugomu se žuri. Prava poanta leži zapravo u tome da do susreta ipak dolazi. Evanđelje nam govori o obraćenju čovjeka. Obratiti se, ovdje ne znači biti pobožan i angažirati se za Crkvu, nego opet pronaći sebe, vlastitu dobru jezgru, opet doći u dodir s pravim vlastitim licem i svojim najboljim silama. Sve drugo je posljedica toga i dolazi kao samo od sebe. Obraćenje započinje s čežnjom.

Niels Larsen Stevns, ***Zakaeus,*** https://www.svjetlorijeci.ba

Težnja iza čežnje i želja iza znatiželje

Iza svake težnje i želje kriju se bitne stvari, koje nam mogu pomoći u osobnom rastu. Kod Zakeja mnogo toga se krije iza njegove čežnje i znatiželje, njegove pohlepe za novcem i imanjem. Možda je uspon do položaja nadcarinika i do priznanja od strane Rimljana nadomjestak za to što je iskusio od drugih da ga slabo cijene. Možda je pohlepa za novcem i vidljivim blagostanjem jedino sredstvo da se ispuni nutarnja praznina. Što god bilo da bilo jedno je jasno: poticaj da se popne na drvo i vidi Isusa više je od čiste znatiželje. Povezan je s njegovom neispunjenom čežnjom, s izgubljenim ugledom i sa svime što iznova treba tražiti. Zašto na kraju dolazi do susreta između Isusa i Zakeja kaže nam posljednja rečenica današnjega evanđelja: »Sin čovječji je došao da potraži i spasi što je izgubljeno.« Potražiti i spasiti ono što je bilo izgubljeno, to je program s kojim je Isus na početku u svojem rodnom gradu javno nastupio (usp. Lk 4). Isus traži ondje gdje su se ljudi izgubili, kao kada skupina tragača traga za zatrpanima nakon potresa. I tako se susreću čežnja jednoga i traganje drugoga. Zakej doživljava spasenje jer je popustio pred svojom čežnjom. Ona je ono neslućeno i neplanirano mjesto na kojemu Bog dolazi u dodir s čovjekom. Isus ne susreće Zakeja ni u hramu ni u nekoj drugoj »religioznoj« prilici. On ga traži u njegovoj čežnji i nju uzima kao povod za dublji susret s neslućenim posljedicama. Ako želimo susresti Boga, ako očekujemo od njega spas i ozdravljenje, činimo dobro ako stupimo u savez sa svojim čežnjama. Ako pomoću njih dođemo sami sebi u trag i otkrijemo što naše srce zapravo želi, možemo biti sigurni, da nam Bog po njima dolazi u susret i da nas traži. Tada se možemo nadati onoj divnoj slobodi u kojoj je Zakej bez pritiska i vanjske prisile mnogo toga mogao promijeniti u svojem životu.

Zakej

Luka evanđelist u svome Evanđelju ima svoje omiljele i teme i riječi, omiljele ideje i prizore koje nam donosi u neprispodobivoj jednostavnosti ali i zornosti. Riječi su to poput: siromah, carinik, malen, grješnik, pogotovo riječ ‘danas’, zatim odlučna Božja volja za čovjekovim spasenjem, gdje Bog ne preže ni pred čim da čovjeku ponudi konačni mir i spas. Tu su i riječi žurba, hitnja, prihvat, spas, spašavanje izgubljenih, radost. Sve ćemo to pronaći i u kratkoj zgodi sa Zakejem, zgodi koja se odigrava u Jerihonu, kroz koji Gospodin mora proći na putu gore, prema Jeruzalemu, gradu svojih nadanja i snova, križa, sramote i proslave.

Zakej je carinik, štoviše, nadcarinik, i to veoma bogat. To bi se danas dalo usporediti s poreznikom koji uime države ubire poreze od ljudi. Rimska ga vlast postavila na to unosno mjesto, a pritom se i sam dobrano obogatio. Malo caru, malo više u vlastiti džep. Bitno je bilo da se oduži carskom dvoru i njegovu namjesniku u Judeji, a za drugo nije važno što će se prelijevati na njegov osobni račun. Lihvar i kamatar, gulikoža vlastitoga naroda. Kod ljudi i sunarodnjaka je omražen (inače ime Zakej jest umanjenica od imena Zaharija) jer se na njihovoj grbači obogatio; kao grješnik nema pristupa bogoslužju, javno je prokazan i otpisan. Stoga mu mnoštvo oko Isusa ne dopušta da se Isusu približi, gura ga u stranu, nema on pravo dodirnuti ili biti u blizini toga pravednika i čudotvorca.

Zakej bijaše veoma bogat. Dakle, to je i za Isusa malo zahtjevniji, teži i veći ‘komad’, ‘zalogaj’. Govorio je uporno naglašavao Isus kako će teško bogataši u kraljevstvo nebesko. Neposredno prije ove zgode imamo u Luke izvještaj o onome bogatom mladiću koji mu dolazi i želi steći život vječni (usp. 18,18 sl.). Taj se nije mogao odlijepiti od svoga imutka, to ga priječi da se zaputi za Isusom, kao učenik. Isus mu već ovdje na zemlji nudi mogućnost savršena i puna života i sreće, bezbrižnost, neopterećenost zemaljskim, ali na to ne bijaše spreman. Nije se mogao lišiti svoga bogatstva. Svima nam je poznata izreka: „Kako mučno i teško ulaze bogataši u kraljevstvo Božje! Jer, lakše je devi proći kroz iglene ušice, nego bogatašu unići u kraljevstvo Božje“ (18,25).

Na Zakeju se pak očituje da ono što je ljudima nemoguće, nije i Bogu nemoguće. Njemu je sve moguće. Kad je vrijeme sazrelo, kad je došlo, tada nema toga što može zaustaviti Božji spasenjski plan. U cijeloj zgodi ima nešto žurno, hitno, nešto što se mora dogoditi, kad Luka veže rečenice s ‘i’.

Joel Whitehead, ***Isus susreće Zakeja'***, https://

Događaji se isprepliću, dramatika se povećava. Nešto se u Zakeju događa, odvijaju se čudesni procesi. I to ga pokreće. Tražio je da vidi Isusa. Izvornik navodi upravo tu riječ: „Tražiti!“ To je samo odgovor na ono što se zbiva s Božje strane gdje Bog traži čovjeka i grješnika. To Zakejevo ‘traženje’ samo je jeka onoga traženja s Božje strane. Odjeknulo je u njegovu srcu i ne može se smiriti. „Ako čovjek žudi za Bogom, tada daleko više žudi Bog za čovjekom“ – rekao je sv. Ivan od Križa.

Stoga Zakej trči naprijed, uspinje se na stablo, odakle zvirka, izviruje, ‘kibicira’, nije ga stid postati u očima onih prolaznika i smiješan, biti kao dječak među granama. I unatoč velikomu mnoštvu Isus ga gore među granama i lišćem zamjećuje; vidi Isus pojedinca, vidi osobu i čovjeka u egzistencijalnoj nevolji, vidi onoga komu je istinski potreban, koji ima želju za Isusom. Stoga ga i zove njegovim imenom: „Zakeju! Siđi žurno! Danas moram biti gost u tvojoj kući!“

Isusovim činom dolazi i Božji spas, Božja ponuda do svoga cilja. Zakej prihvaća ponuđeni kairos, pravi trenutak, prihvaća Isusa radostan u svoju kuću, a plod svega jest temeljito obraćenje koje je taj susret proizveo u njegovu srcu. Za Isusova rođenja anđeli navješćuju silnu radost. Radovati se trebaju i učenici jer su im imena zapisana u nebesima. Otac se silno obradovao kad mu se vratio sin iz tuđine, pripremio mu je veliku gozbu sa svirkom i pjesmom.

Za razliku od te sreće, njegovi sumještani ostaju malograđanski uskogrudni, oni su izvan sebe zbog toga što se navratio čovjeku grješniku. I upravo je to ključna točka cijele zgode koju Isus želi opetovano naglasiti. Isusovo poslanje ima tu svoj klimaks, vrhunac. On je došao potražiti i spasiti sve ono što bijaše izgubljeno.

Onaj anđeoski navještaj kako se ‘danas’ rodio Spasitelj svijeta ozbiljuje se ‘danas’ u Zakejevu životu i domu. ‘Danas je došao spas, odnosno Spasitelj ovoj kući!“ Danas se rodio Spasitelj i u njegovoj duši.

Dakle, u ovoj je zgodi cjelovito zgusnuto cjelokupno Lukino Evanđelje, u nekoliko redaka imamo poruku koju je htio donijeti Isus cijelomu svijetu. Bezuvjetnost spasenja, ljubav prema čovjeku, prema grješniku, i čovjekov odgovor na Božju ponudu.

Kako stoje stvari s nama i u našem životu?

Tomislav Pervan, https://obican.info

Jerihon i carinici

Grad Jerihon

Ime grada Jerihona u Bibliji se u različitim kontekstima spominje šezdeset i pet puta, pedeset i devet puta u Starom i šest puta u Novom zavjetu. U novom zavjetu spominju ga evanđelisti Matej (jedan put) u opisu ozdravljenja dvojice slijepaca, Marko (jedan put) u opisu ozdravljenja slijepoga prosjaka Bartimeja, Luka (tri puta) u prispodobi o milosrdnom Samarijancu, i opisima ozdravljenja slijepca i Zakejevog obraćenja, te pisac Poslanice Hebrejima u govoru o vjeri kojim padoše jerihonske zidine.

Ime „Jerihon“ (hebrejski *jerīəō*:, arapski *Arīhā*), dolazi od imena semitskog božanstva mjeseca *„Jariha“* a prevodi se kao *„Mjesečev grad“.* Nalazi se sjeveroistočno od Jeruzalema, sjeverno od Mrtvog mora u dolini rijeke Jordan na Zapadnoj obali. Danas je pod palestinskom samoupravom i sjedište je pokrajine Jerihon.

Na mjestu neolitičkog naselja nastalog oko 9600 godina prije Krista, nastalo je najstarije gradsko naselje u vrijeme prelaska iz nomadskog u sjedilački način života 8350.-7350. g. prije Krista. Kroz povijest, u Jerihonu se izmijenilo više vladara, ali je pomalo gubio svoju važnost. Ponovno postaje privlačan nakon što je Herod veliki u prvom stoljeću prije Krista u Jerihonu izgradio svoju zimsku palaču. Zanimljivo je da ga je rimski državnik Marko Antonije darovao Egipatskoj kraljici Kleopatri. U Isusovo vrijem grad je poznat po proizvodnji balzama i uzgoju palmi. Grad ima nadimak „Grad palmi“. Uz to bio je i carinska postaja.

Jerihon se nalazi u dubokoj depresiji, geografski najniže je smješteni grad na svijetu, 258 metara ispod morske razine. Visinska razlika između njega i Jeruzalema (762 m/nm) je oko tisuću metara.

U Starom zavjetu Jerihon nije „dobro prošao“. Nakon čudesnog rušenja njegovih zidina i izraelskog osvajanja (Jš 6), Jošua je izrekao kletvu na onoga tko obnovi grad: *„Proklet bio pred licem Jahvinim čovjek koji pokuša da ponovno gradi Jerihon: gradio mu temelje na svom prvencu, podizao mu vrata na svome mezimcu!“* (Jš 6,26). Ta kletva se ostvarila u vrijeme kralja Ahaba kada je: *„ ... Hiel iz Betela sagradio Jerihon; uz žrtvu svoga prvorođenca Abirama podigao je temelje, a uz žrtvu svoga mezimca Seguba postavio je gradska vrata, po riječi koju je Jahve rekao po svome sluzi Jošui, sinu Nunovu.“* (1 Kr 16,34).

Zbog ponovne izgradnje, neki u Jerihonu vide simbol pobune protiv Boga, a kako je najniži grad i simbol propadanja čovjeka.

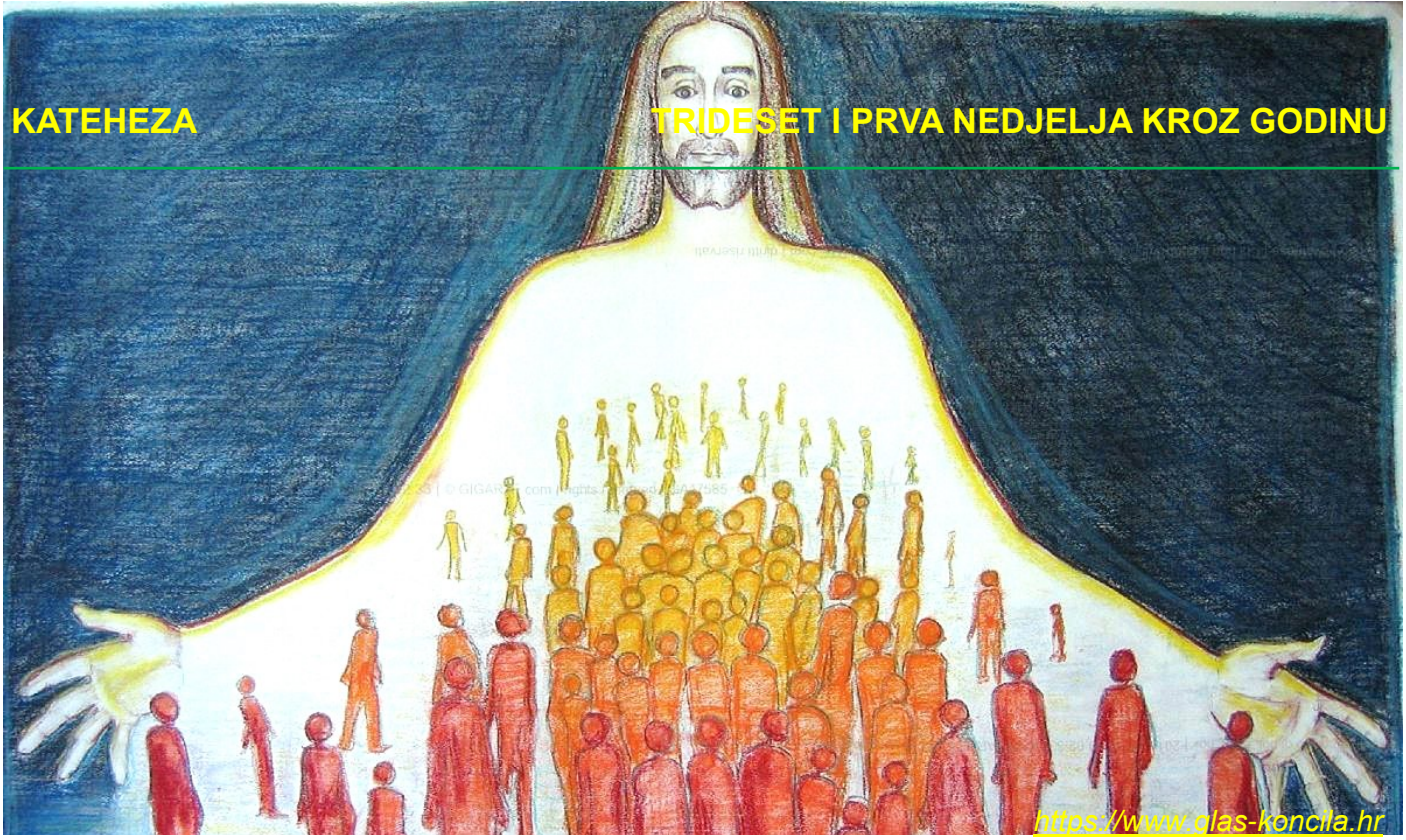

Carinici

Isus se rado družio s izopćenicima i odbačenicima. Tako ga u evanđeljima susrećemo kako razgovara sa Samarijankom, pripadnicom neprijateljske skupine, liječi gubavce, iskazuje naklonost udovicama i siromasima, ozdravlja Nežidove, dopušta da mu se približe javne grešnice, oslobađa ženu uhvaćenu u preljubu... Sve to izazivalo je zgražanje i osudu suvremenika koji nisu prihvaćali njegovu poruku.

Najžešću osudu i kritiku zacijelo je izazivalo njegovo druženje s carinicima. Njih su Židovi smatrali izdajicama, slugama okupatorske tlačiteljske vlasti, pohlepnicima koji žmiču i uništavaju kako sirotinju tako i dobrostojeće priskrbljujući sebi bogatstvo. Uspoređivali su ih s bludnicama, razbojnicima, kradljivcima, ubojicama. Ti isti carinici ništa bolji ugled nisu uživali ni u nežidovskom svijetu. Grčka i rimska literatura ih svrstava na razinu razbojnika, lopova, profesionalnih prosjaka, optužujući ih da izrabljuju rimske provincije.

Tko su bili carinici?

Isusovi sunarodnjaci plaćali su više vrsta poreza i drugih nameta. Tako su plaćali hramski porez, desetinu, porez na promet dobara, porez na prijenos dobara u druge pokrajine... Davanja za hram i uzdržavanje svećenstva smatrali su svojom vjerskom obvezom i izvršavanjem Zakona. Druga davanja teško su prihvaćali osobito poreze koje su morali plaćati okupatorskoj i tlačiteljskoj rimskoj vlasti.

Rimsko carstvo razvilo je poseban i učinkovit način prikupljanja poreza. Redovito su provodili popis stanovništva i na temelju tog popisa procjenjivali koliko koja pokrajina može skupiti poreza. Plaćana su dva poreza *glavarina* (tributum capitis) i *zemljarina* (tributum soli). Procijenjeni iznos davan je u zakup društvima zakupaca poreza (societas publicanorum). Oni su taj iznos odmah uplaćivali državi i namirivali se prikupljanjem poreza od stanovništva. Zakupci nisu osobno prikupljali porez nego su ustrojavali mreže skupljača koje su imale svoje nadglednike (nadcarinik) i izravne skupljače. Novi zavjet na dvanaest mjesta (i to samo u evanđeljima po Mateju, Marku i Luki) spominje te skupljače i naziva ih imenom „carinik“. Ta riječ može označavati bilo koga u strukturi poreznika.

Cariničko zanimanje bilo je najomraženije i najnepoželjnije zanimanje. Kako to da se Isus druži s takvima? Za Isusa nitko nije do kraja izgubljen. Treba mu samo reći „evo me“. Isus pruža primjer kako nitko ne smije biti marginaliziran ili odbačen. Čovjekova djela ne moraju se prihvatiti, sli čovjeka se ne smije odbaciti.

Priredio V. B.

Psihologija pohlepe

Pouzdano se zna da je jako loša, no može li pokatkada biti ponešto i dobra?

Zašto nogometaš koji zarađuje deset milijuna godišnje u jednom trenutku odlučuje otići u bogatiji klub u kojem će zarađivati dvadeset milijuna godišnje? Ako si pokatkada postavljate ovakva i slična pitanja, bit će da i niste nešto pohlepni u svojem životu. Ako se, s druge strane, pitate čemu uopće ovakva pitanja („Pa normalno da će prihvatiti bogatiji ugovor!”), onda moguće da ste već ponešto i pohlepni.

Pohlepa je, naime, onaj specifični osjećaj koji nam govori da nemamo dovoljno čak i u slučaju ako realno i objektivno imamo, i s obzirom na to da je pohlepa po sebi bila i ostala glavni okidač koruptivnih ponašanja, to nam sugerira da se radi o iznimno snažnom nagonu koji je po sebi vičan potisnuti sve one upozoravajuće faktore i mehanizme. Recimo, do nas svakodnevno dopiru vijesti kako su neki dični političari „popadali” u nekoj od brojnih korupcijskih afera ili kako je ugledni privrednik dobio mjesec „istražnog” zbog sustavnog izbjegavanja plaćanja poreza. Tu su nerijetko i vrhunski sportaši, sramno zatečeni pod utjecajem visokih doza raznoraznih zabranjenih stimulativnih supstanci ili poznati band koji je plagirao nečiju tuđu pjesmu kako bi se i dalje zadržao na vrhovima top lista… Dakle, premda jasna upozorenja stoje svuda oko nas, predmnijevamo da će i dalje mnogi grozničavo pokušavati smiriti vlastiti osjećaj neimanja, ne birajući pri tome načine i sredstva.

Nadalje se pitamo koji su to uzroci pohlepe? Za početak je sigurno da oni mogu biti izvanjski i unutarnji. Recimo, kapitalističko društvo u kojem se društveni status mjeri nečijim osobnim bogatstvom po sebi svakako potiče ljude na pohlepno ponašanje. Jer tu se zapravo ne radi više o onoj „imati ili nemati” dilemi, nego o „biti ili ne biti”. Odnosno, ukoliko današnje društvo pitanje imetka transformira u pitanje osobnog identiteta i opstanka, utoliko je onda i za očekivati da će se ljudi glede stvari imetka početi ponašati upravo kao u slučajevima kad su im ugroženi sâmi identitet i opstanak – tj. bit će spremni doslovno na sve, bez obzira na raspoložive rizike.

No naravno da glede stvari pohlepe veliku ulogu igraju i one neke nutarnje psihološke predispozicije. Tako su prema opsežnom istraživanju Patricka Mussela i Johannesa Hewiga pohlepi osobito sklone one grublje ljudske osobnosti koje pokazuju manjkavosti na poljima suosjećajnosti, kooperativnosti i uslužnosti, dok, s druge strane, naglašeno naginju argumentativnom ponašanju. S obzirom na to da ih njihovo grubo ponašanje pometa u ostvarivanju kvalitetnih prijateljskih, poslovnih i ljubavnih relacija, tim više naginju da sve to nekako iskompenziraju gomilanjem imetka. Ovome bi trebalo, zanimljivo, pribrojiti i općenito osobe niskog samopouzdanja koje onda u skladu s tim trebaju uvijek više onih izvanjskih indikatora uspjeha kako bi se pred sobom i drugima samopotvrdile. Vidimo, i u jednom i u drugom slučaju naglasak ponovno ne leži na posjedovanju kao takvom, nego na sticanju adekvatnog društvenog statusa, moći i samopouzdanja.

Slično prethodnome, pohlepa se vrlo često dovodi u usku vezu s visokim ambicijama, podlosti i sebičnosti. Zapravo, naznačeni istraživački dvojac bit će posve iznenađen koliko je pohlepa snažno povezana s određenim aspektima psihopatije, uključujući tu osobito manjkavu empatiju, prezir prema drugima i nedostatak bliske privrženosti drugima, buntovnost, traženje uzbuđenja, izrabljivačko ponašanje, kao i tendenciju osobnog osnaživanja kroz okrutnost prema drugima.

Kontroverzni plodovi pohlepe

Premda se pohlepa općenito uzima kao izričit primjer autodestruktivnog ponašanja koji generira nevjerojatno količinu kaosa, kako u životu samog pohlepnika tako i svukud oko njega, neki autori ipak smatraju da bi ovom problemu trebalo pristupati s oprezom. Naime, valjda je jasno samo po sebi kako oni fini skromni ljudi poslovično i ne stvaraju nova radna mjesta, kao što se općenito ni ne zamaraju pitanjima produktivnosti i napretka. Kao primjer ovoga možda bismo mogli uzeti kontroverznu agrarnu reformu u Venecueli. Kad je ljevičarski lider Hugo Chavez osvojio vlast u toj zemlji, uskoro je oduzeo zemlju veleposjednicima te ju je podijelio dojučerašnjim težacima bezemljašima – dakle, upravo onima koji su mukotrpno radili za pohlepne veleposjednike. Ljudi su bili presretni, međutim, produktivnost u proizvodnji hrane uskoro će pasti na iznimno niske grane. Jednostavni južnoamerički težaci nisu se opterećivali visokim prinosima, nego su sada proizvodili uglavnom za svoje vlastite potrebe, i tek nešto malo iznad toga, čijom bi prodajom mogli sebi nadomiriti sredstva i za one druge životne potrebe. Kao posljedica toga, gradovi su uskoro doslovno ostali bez hrane. Država se zatim okrenula uvozu, međutim ta hrana će, s obzirom na poslovično nizak životni standard u Venecueli, za većinu građana biti preskupa.

Državi zatim nije preostalo ništa drugo nego da kompenzira cijene hrane zaradom od prodaje svoga najvrjednijeg resursa – nafte. Ovo će opet dovesti do stagnacije na brojnim drugim poljima, tako da se Venecuela i dan danas nalazi u permanentnoj gospodarskoj i političkoj krizi. U svakom slučaju, cijela ova situacija mnogim će autorima poslužiti kao primjer kako je kapitalistička ekonomija, usprkos brojnim nedostacima, posve nadmoćna u odnosu na onu socijalističku, a i povrh svega toga ostaje pitanje nije li ljudska pohlepa, usprkos svojim razornim posljedicama, pokatkad uistinu potrebna, barem pod vidom nekakvog nužnog društvenog zla? Tko zna, možda se naznačena napetost, uostalom kao i njoj brojne slične, u konačnici i ne može riješiti pod poslovičnim „ili/ili" vidom, nego tek u obzoru pronalaska one zdrave ravnoteže i kompromisa. Ekonomist Milton Friedman u ovom smislu tvrdio je da problem društvene organizacije ne leži u iskorjenjivanju pohlepe, već u uspostavljanju aranžmana prema kojem će ona činiti najmanje štete.

Mario Bernadić, *https://poptheo.org*

Štapovi

Možeš li mi dati nešto o što bih se mogao oslanjati dok idem svojim putem? - zamoli dijete svog anđela.

- Imam samo ova dva štapa - reče anđeo.

- Koji će mi bolje poslužiti?

- Onaj za koji se tvoje srce odluči - reče anđeo. -

Jedan je čvrst. Koristeći se njime, moći ćeš ići hitro. Dok ga budeš imao u rukama, svi će se sklanjati pred tobom. Oni pak koji se ne dospiju skloniti, klanjat će ti se i služiti sa strahom. Tim ćeš si štapom moći pribaviti gotovo sve što poželiš. O njega se opirući, stići ćeš daleko.

Drugi je posve krhak. On će te učiniti gotovo neprimjetnim. Dok ga budeš imao u rukama, moći će te uočiti samo oni u čijim će se dušama jasno odražavati tvoja duša. Oskudijevat ćeš, ali ti ništa neće nedostajati. Ne znam kako će te daleko odvesti, ali dok se budeš oslanjao na njega, svaki će ti korak ispunjati čitavo biće.

Stjepan Lice

Mali vjeronaučni leksikon

Protureformacija

Protureformacija, u protestantskoj historiografiji (poslije i šire), naziv za katoličku obnovu, nastojanje i mjere što ih je Katolička crkva poduzimala između 1555. i 1648. Katolički povjesničari drže naziv jednostranim i naglašavaju suodnos između protureformacije i katoličke obnove (crkvene škole/sjemeništa, misije, Rimski katekizam, laički pokreti – devotio moderna, novi crkveni redovi - isusovci, oratorijanci).

O protureformaciji u romanskim zemljama samo se uvjetno može govoriti; Richelieuova nastojanja nisu u prvi plan stavljala vjersko nego nacionalno jedinstvo Francuske.

Glavno područje sukobljavanja bile su Njemačka i Nizozemska, gdje je protureformacija bila dio općega političkoga i vjerskoga sukoba, koji je kulminirao Tridesetogodišnjim ratom.

Uspjehu protureformacije osobito su pridonijeli zaključci Tridentskoga koncila (1545.–63.) kao i djelovanje isusovaca i ostalih novih redova.

Vestfalskim mirom (1648) protureformacija je završena.

Kao duhovna sastavnica toga doba protureformacija je utjecala na književnost, likovne umjetnosti, kazalište, glazbu (barok), ali i na duhovno štivo, a posebno propovijedi.

Protureformacija

Protureformacija, providnost (lat. *providentia*, grč. *πρόνοια*), u nekim religijsko-filozofskim naučavanjima, božansko upravljanje svijetom (creatio continua), Božja skrb o stvorenjima, posebice o čovjeku (concursus divinus).

Stoici su naučavali da svijetom upravlja božanski *logos*, koji svemu daje primjereno mjesto i ulogu u sveopćoj harmoniji (*kozmos*). Budući da su božanstva shvaćali neosobno, ta božanska skrb ne proizlazi iz slobodne božanske odluke, već je nužan ishod božanske naravi i istovjetna je sa sudbinom. Krjepost i sreća usklađene su s tom providnošću.

U monoteističkim religijama (židovstvo, kršćanstvo, islam) Bog se poima osobno pa je božanska providnost čin slobodne Božje volje.

U židovstvu providnost se prvotno odnosi na božansku brigu o ljudskoj djelatnosti te na povijesnu sudbinu izabranoga naroda.

U kršćanstvu je providnost jedna od pet glavnih istina kršćanske vjere: *Bog je ne samo sve stvorio nego i sve uzdržava i svime upravlja.*

U islamu providnost je vezana uz Božje sveznanje i predodređenje (kismet).

Providnost je u novovjekoj teodiceji često predmet filozofsko-teoloških prijepora. Dok teizam Bogu pridaje i stvaranje svijeta i božansku providnost, deizam priznaje postojanje transcendentalnoga Boga i njegovo stvaranje svijeta, ali poriče božansku providnost.

Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2025.

NAŠI POKOJNI

MARKO KRIZMANIĆ,
MUP, Saborsko, 2. studenoga 1991.

JOSO MATOVINA,
PU karlovačka, Saborsko, 2. studenoga 1991.

PETAR MATOVINA,
PU karlovačka, Saborsko, 2. studenoga 1991.

MARIJAN VUČIĆ,
PU primorsko - goranska, Mirkovica, 2. studenoga 1991.

DRAGUTIN FRIŠČIĆ,
PU međimurska, Vukovar,2.studenoga1991.

ALEN KRIZMANIĆ,
PU primorsko - goranska, Mirkovica, 2.studenoga1991.

MARIJAN MATIŠIĆ,
PU varaždinska, Pag, 3. studenoga 1991.

SLOBODAN VUKIĆ,
PU zagrebačka, , 3.studenoga1992.

RANKO BILOKAPIĆ,
PU požeško - slavonska, Trenkovo, u bazi SJP, 3. studenoga 1993.

ŽELJKO PRŠLJA,
PU vukovarsko - srijemska, Vukovar, 4. studenoga 1991.

DAMI ANDREIĆ,
PU vukovarsko - srijemska, Cerić, 5. studenoga 1991.

ZDRAVKO LEŠKOVIĆ,
PU bjelovarsko - bilogorska, Donji Daruvar, 5. studenoga 1991.

ŽELJKO LJILJANIĆ,
PU bjelovarsko - bilogorska, Donji Daruvar, 5. studenoga 1991.

IVICA PLAŽANIN,
PU bjelovarsko - bilogorska, Donji Daruvar, 5. studenoga 1991.

ZVONKO ČUBELIĆ,
PU virovitičko - podravska, Ivanbrijeg, 6. studenoga 1991.

JOSIP KANIŽAJ,
PU varaždinska, Borovo Naselje, 6. studenoga 1991.

MARIJAN VUČINIĆ,
PU bjelovarsko - bilogorska, Pakrac, 6. studenoga 1991.

DARKO KOVAČEVIĆ,
PU osječko - baranjska, Bizovac, 7. studenoga 1991.

JOSIP JURENAC,
PU osječko - baranjska, Bizovac, 7. studenoga 1991.

VINKO SALAJ,
PU bjelovarsko - bilogorska, Rastovac, 7. studenoga 1991.

IVAN ŠKEC,
PU bjelovarsko - bilogorska, Rastovac, 7. studenoga 1991.

SLAVKO VIDAKOVIĆ,
PU osječko - baranjska, Bizovac, 7. studenoga 1991.

DRAGUTIN GODINIĆ,
PU varaždinska, Vukovar, 8. studenoga 1991.

ZORAN JURČEVIĆ,
PU vukovarsko - srijemska, Borovo Naselje, 8. studenoga 1991.

DARKO RADMAN,
PU zagrebačka, Južno bojište, 8.studenoga1992.

POČIVALI U MIRU!

U Njemu jak

Najlakše je biti prosječan, najlakše se stopiti s masom i prepustiti se da te vodi kud hoće. Nekad je potrebno izići, izdignuti se i, makar je to puno teže, ići protiv vjetra, uzbrdo i uzvodno.

„Htio bih, ali bojim se da ne ću uspjeti. Ne ću ni pokušavati, jer već unaprijed znam kako će završiti. Najbolje je odmah odustati; kad već znam da ja to ne mogu, zašto se bez razloga mučiti?“ I tako tim i sličnim riječima ugušimo toliko prilika koje nam se u životu pružaju. Videći svoje mane i nedostatke, na samom početku presiječemo svoju mogućnost uspjeha.

Zakej je bio niska stasa i nije od svjetine, koja se skupila, mogao vidjeti Isusa. Ali ga to nije spriječilo da nešto smisli i pobijedi svoje nedostatke. Nije pokunjeno i samosažaljivo okrenuo leđa i otišao, nego je dao sve od sebe da vidi Gospodina. Nije to mala stvar, jer tko zna kada će opet imati tu milost i priliku. Popeo se na smokvu, izdigao se iznad svih i, do maloprije najmanji, sad je najjasnije gledao Gospodina. I Gospodin je upravo njega primijetio i imenom pozvao.

Spominje se da je bio grješnik, nadcarinik. Ali Isusu to nije smetalo, jer on ne gleda očima svjetine i ne govori jezikom mase. On je to znao i dao je Zakeju priliku spasenja. Usprkos onima koji su mrmljali Isus je otišao u kuću čovjeka grješnika i donio je spas tom domu. Jer njegova su vrata otvorena za svakoga, nema onih koji nisu pozvani. Kod Isusa nema predrasuda, više ili manje vrijednih, jer svi smo djeca jednoga istog Oca.

Najlakše je biti prosječan, najlakše se stopiti s masom i prepustiti se da te vodi kud hoće. Nekad je potrebno izići, izdignuti se i, makar je to puno teže, ići protiv vjetra, uzbrdo i uzvodno. Ali zato treba znati kome ideš i zašto to činiš. Tek kad prihvatimo sebe i sebi dokažemo da vrijedimo, kad sebe zavolimo zbog onog koji nas je stvorio i bez kojeg smo ništa, tek ćemo onda imati snage krenuti i boriti se, jer On će nam ju dati. Znam da sam slab, pun nedostataka i grešan, ali vrijedim po onome koji mi je život utkao. On me ljubi i on me na svoju sliku stvorio.

Sva sreća da Isusova logika nije kao naša. Ne će Gospodin mene više voljeti ako uvijek sve točno i propisno obavim, niti će me manje voljeti ako nekad ponešto i propustim. Njegova ljubav nije uvjetovana našim djelima. On ne osuđuje, već prihvaća, daje milost oprosta i snagu novog početka. Sve što traži je da Mu vjerujemo, a to nam često ispada najteže. I zato uz njegovu pomoć trebam se izdići iz mase, u svoj svojoj nesavršenosti ljubiti Gospodina iznad svega, prepustiti mu putove i onda slobodno sa psalmistom mogu klicati da s Bogom svojim preskačem zidine.

fra Marin Karačić, *https://www.fra3.net*